

Árpád koronája

907. július 4.

Egy elhallgatott győzelem emlékére
Rendhagyó könyvismertetés Cey-Bert Róbert
Gyula *A pozsonyi csata* című regényéről

„Nem az ember kedvéért – dicsőségedre cselekszed Te mindezt, hiszen igazat és gonoszt egyaránt te teremtettél...” [Holt-tengeri tekercesek. Magasztalások (részletek) VIII. 4. hasáb, 5–37. sor. Fordította: Csaba József és Komoróczy Géza]

„Vegye tudomásul, hogy egy magyar könyvkiadónak az a kötelessége, hogy olyan regényeket adjon ki, amelyekben nemzetének hőseit mutatják be. Mert minden nemzetnek szüksége van hősköre.” (Paul Coelho mondta Püski Istvánnak a 2005-ös Nemzetközi Könyvfesztivál megnyitó fogadásán a Petőfi Irodalmi Múzeumban.)

„Mert az ősi hagyaték ereklyéje ma fegyver is, amely jövődöt biztosít a nemzetnek, ha magára talál általa, és él a hatalmával. (Wass Albert)

Ha a nándorfehérvári győzelem – amelynek szintén júliusban van az évfordulója - harangszót érdemel,¹ akkor a pozsonyi viadal emléke is megér egy köszönő imát a Teremtő felé, legalább egy évben egyszer, minden év július elején. Mert a pozsonyi győzelem nélkül nem biztos, hogy most magyarul írhatnám le gondolataim, érzéseim, 95 éve igaztalanul megcsonkított kis hazám fiaként. Megtartó és megőrző diadal volt akkor Pozsonynál a Duna mentén. Erőt használtunk erő ellen. Ez a győzelem 48 évre (907 és 955 között) magyar fennhatósága alá helyezte újra – német történészek szerint is – az Avar Birodalom nyugati részeit.² A kelet harcolt megint nyugat ellen újra, és Atilla, majd Baján után Árpád is megmutatta népe erejét. A hazát tervszerűen, a maradék hunok, avarok és székelyek kérésére és a saját helyzetük végleges megoldására évtizedek alatt lassan visszatérő Álmos–Árpád–Kurszán vezette, tudatosan gondolkodó uralkodói kör nagyszerű szervezéssel ezt meg is tette. Az átgondoltság a legfontosabb ma is, most, amikor az élet újabb nehéz feladat elé állít minket a határaink mentén. Amit meg kell tanulnunk a múltunkból „gyorsan”, hogy egy győzelem nem elég, bármilyen megsemmisítő is volt! A folyamatos és fokozódó küzdelmet meg kell végre tanulnunk, mert, mondja Márai Sándor, „a nagy emberi virtushoz, a kitartáshoz a magyarok nem sokat értenek.” (Az 1970–73-as teljes Napló záró mondata. Helikon Kiadó, 2015.) Ezért tehát meg kell tanulnunk a kitartást!

Egy győztes harchoz azonban valóságos nemzeti egység és közös, erős hit kell. Az egységet Árpád megteremtette, amikor törzs- és vérszövetségre lépett a népcsoportok vezéreivel – akik megértették az együttes érdek fontosságát –, és a Kárpát-medencében az Árpád népet váró, a nyugat pusztításai ellenére megmaradt néprészek: a hunok, avarok, székelyek és a két évszázaddal korábban érkezett griffes-indás magyarok segítségével rövid idő alatt rendben le is telepedtek, és még a nyugati kereszténység felvétele előtt szervezett, erős államot hoztak létre. Jöttek hát a griffes-indások, mert a messzi múltba nyúló törzsszövetség összetartó tudata működött, és ott és úgy segítettek egymáson, ahol és ahogyan tudtak. Nyelvükben és szokásaikban rokon népek voltak, mint a később befogadott besenyők, kunok, jászok. Így maradtunk meg a mai napig.

A különböző méretű és rendeltetésű képernyők és eszközök sugárzását még túllobogja olykor egy-két szellemi fáklya lángja. Ilyen, figyelmünkre érdemes lobogás Cey-Bert Róbert Gyula hiánypótló, mert erőt adó könyve: *A pozsonyi csata*.³ A könyv alcíme sokatmondó: Hadiparancs: „Irsátok ki a magyarokat!” A több napos, szó szerint öldöklő közdelem nem 907. július elején kezdődött, hanem feltehetően úgy 903 körül, Horgenstein várában, ahol Luitpold herceg, Thietmar (Dietmar) érsek és Horgen örgróf segítségével egy látszatmegbeszélésre hívták, majd meggyilkolták a magyar hadak főparancsnokát, Kurszánt és magas rangú kíséretét, valamint testőrségét. Kurszán vezérnek és társainak alattomos törbecsalásáról még csak írnak történelemkönyveink. No, nem sokat, és többnyire csak az említés szintjén. Az esemény erkölcsi tanulságait és történelmi következményeit már nem tárgyalják, pedig ennek a szándékos és brutális provokációnak következményeként sok tízezer katona és ártatlan ember halála lesz mindkét oldalon, mint már annyiszor a történelemben, előtte és utána. De a nagyszerű, mert hazát megtartó győzelem, amelyet Pozsony közelében, attól kissé nyugatra, a Duna mentén, a folyó két oldalán és a Duna vizén nagy küzdelemben arattunk, nem „hatotta meg” krónikásainkat. Hun és szkíta származásról, harcos ősről még csak lehetett írni, de a pogánynak nevezett magyaroknak a nyugati kereszties hadak felett aratott megsemmisítő és megsemmisítő győzelméről semmit sem.

Az elfelejtetés remekül sikerült. Az alig száz évvel később uralkodó Géza fia, István már a nyugati kereszténységhez való alkalmazkodás jegyében cselekszik, legalábbis a hivatalosan elismert krónikák szerint. Ezt olvashatjuk a legtöbb fennmaradt krónikánkban, kivéve a Mahmúd Terdzsüman által összeállított, I. Szu-

lejmánnak szánt művében.⁴ A felhasznált latin nyelvű krónikás könyvet (ami nem zárja ki, hogy egy kötetben több munka is bele lehetett kötve) 1543-ban hozta el Terdzsüman, II. Lajos egykori apródja, a székesfehérvári királyi könyvtárból, megmentve így azokat a pusztulástól. Miért nem merül fel tudósainkban a kérdés, hogy miként lehet teljesen más a felfogása azoknak a fehérvári krónikáknak? Volt egy „ellenkönyvtár” a királyságunkban, éppen az országgyűlési, koronázási és a köztisztelőben álló temetkezési hely közvetlen közelében? Vagy a Német-római Császárság és a római katolikus felfogás százája szerinti krónikák máshol, máskor és később készültek? Erről ugyanúgy nem beszélnek tudósaink, mint Petőfi Barguzinba kerüléséről! De a struccot sem menti meg, ha a homokba dugja a fejét...

A római katolikus vallás felvételének szükségességét, a mai napig, azzal indokolják történelemszeink – és ez van a köztudatba bevésve –, hogy ellenkező esetben elpusztítottak volna minket az alakuló Német-római Császárság nevében és segítségével. Bizánc hiténél „jobbna” tartották a „rómaid”, pedig hány nép is maradt fenn azóta is a „keleti hitvallásban”? Vagy már megint, mint annyiszor, az irigység, a hatalom továbbterjesztésének megakadályozása a harag és gyűlölködés tárgya? A szerb, román, bolgár, görög népek a rajtuk uralkodó sok száz éves oszmán hatalom és minden nehézség ellenére megmaradtak, sőt gyarapodtak, szaporodtak a keleti kereszténység hitében. A kérdés inkább az, hogy melyik felfogás jegyében szedték vagy szedhették volna a még több egyházi adót, és tartatták volna el az országokkal a térítő papokat. Ezért, aki „nem hagyta magát” rögtön, az ellensége volt az érdekeiket állandóan érvényesíteni akaró birodalmaknak. Ismerős ez a helyzet ma is.

Cey-Bert így ír erről a kérdéstről könyvében: 19. Fejedelmi tanácsülés: „Rabok legyünk vagy szabadok”! Már címében is sokat mondó fejezet, 175–176 oldal:

„– A keresztények pogánynak tartanak bennünket, mert az Ég Urát, ősi vallásunk Istenét követjük, és addig nem nyugszanak, amíg nem vesszük fel a kereszténységet, vagy ha nem, akkor kiirtanak bennünket – szolt közbe Szabolcs.

– És ha felvennénk a kereszténységet, megszűnne az ellenségességük? – nézett kérdőleg Tas törzsfő Szabolcsra, aki helyett azonban Árpád válaszolt.

– A kereszténységet ugyanúgy a római egyház, mint a bizánci egyház egyszerűen csak a népek leigázására használja. A kereszténység valóban egy álca egy nép alávettségének a megvalósítására. Nincs semmi kifogásom ellene, ha bárki is felveszi a kereszténységet, ha szabadon, meggyőződésből teszi azt. A tapasztalat azonban

más. A kereszténységet elsősorban nem mint vallást, hanem mint a lelki alávettség elfogadását terjesztik kíméletlen erőszakkal. (...) A kereszténység célja büszke és szabad hun lelkünk szétzúzása, amely megkönnyíti alávettségünk megvalósítását. Valójában elveszítjük szabadságunkat és függetlenségünket és a nyugati hatalmak rabszolgáivá válunk – mondta keserű hangszólyal Árpád.”

Hogyan is lehetett volna másként megoldani a helyzetet? Mikor is egyezett volna bele Árpád a hittérítők bejövételébe? Cey-Bert Róbert Gyula az itt következő részletben, a fejedelmi tanácsülés leírásában, megvillantja azt a finom iróniát, ami kevés történelmi regény sajátja, azt, amelyet még Jókainál, Mikszáthnál olvashatunk:

„– Beleegyeznél? – nézett döbbenettel Szabolcs Árpádra.

– Igen, ha ez a kölcsönösség jegyében történe és a püspökök és a papok fizetnék saját pénzükből az itt-tartózkodásuk költségeit és a templomok építését. Emellett tanulják meg nyelvünket, hogy az emberek megértsék őket. A kölcsönösség pedig azt jelentené, hogy a mi táltosaink is szabadon téríthessenek az országaikban – mosolyodott el humorosan Árpád.

Egyetértő nevetés fogadta Árpád szavait.”

Jól érzékelteti annak a tanácskozásnak a légkörét Cey-Bert a későbbi, határozott magyar győzelem fényéből visszanézve, az akkori magyar vezetésnek igenis lehetett ilyen egészséges önbizalma és lelki ereje. A jól megírt történet tulajdonképpen főszereplője a nyugati krónikákban, leírásokban sokat szereplő Kurszán hadseregpáncsnok, hadvezér. Szerelmi történettel, étkezések, öltözékek remek és hiteles leírásával színesített történetet tarthatunk kezünkben. Az erkölcsi hitvallás sem hiányzik azonban ebből a jól szerkesztett könyvből. Üzenet mindnyájunknak és a mindenkori jövő nemzedékeinek „Bata főtáltostól”:

„Soha ne felejtsetek el, hogyha azt akarjátok, hogy mindez megvalósuljon, a jövő Hunguriájának öt tartóoszlopon kell állnia, négy sarokoszlopon és a négy sarkat összefogó középső, ötödik oszlopon.” Összefoglalva, röviden, ezek a következők: Az első tartóoszlop a Család, a második neve Nemzetség. A harmadik tartóelem a Nemzet. A negyedik a Nemzet uralkodója. Az ötödik tartóoszlop a legfontosabb, ez tartja össze a másik négyet, neve Üsten, vagy miként ma használjuk: Isten.

A történet csúcspontja természetesen a csata, az öldöklő küzdelem megjelenítése. – Milyen remek filmet is lehetne ebből a regényből készíteni – sóhajt fel a „jambor”, de gondolkodó olvasó. A pozsonyi csata lefolyását, taktikai leírását, a küzdelem menetét nem véletlenül tanítják az USA híres katonai akadémiáján, a „West Point”-

on. A fergeteges, jól kiképzett „könnyű” lovasság és a keleti „csodafegyver”, a négyréteges íj, a meglepetés erejét figyelembe vevő éjszakai támadások tökéletesen végrehajtott diadala volt ez a világraszóló győzelem.⁵ Ebben a nagyszerű, győztes viadalban Árpád vezér, a magyarság uralkodója nagy áldozatot hozott, elvesztette felnőtt, uralkodásra érett fiait, és ő maga is az ott szerzett súlyos sebekbe halt bele rövid idő múlva. Az ősök földjére való visszatérést oly gondosan és határozottan megtervező és végrehajtható Honalapítónk a győztes pozsonyi csatával tette fel áldásos uralkodására a KORONÁT! Ne feledjük, áldozatkész őseink nélkül nem írhatnánk és beszélhetnénk róluk. „Üsten” áldja mindnyájukat! Köszönet ezért a könyvért a szerzőnek, Cey-Bert Róbert Gyulának!

Befejezésül, haj Regő rejtem! Egy tanítás a könyvből, miként azt Bata főtáltos elmondta okító célzattal Árpádnak és minden olvasónak örök tanulságul:

„– Egy ősrégi hun monda szerint minden ember lelkében két oroszlán viaskodik egymással. Az egyik oroszlán fehér, a másik fekete. A küzdelmük megállás nélkül folyik.

– Melyikük győz?

– Az, amelyiket eteted.

– Hogyan etetem?

– A kedvenc táplálékukkal. A fehér oroszlán kedvenc tápláléka az önzetlenség, a jóindulat, az őszinteség, a becsületesség, a segítőkészség, a lelki értékek követése; a fekete oroszláné pedig az önzés, a rosszindulat, a gyűlölködés, az esküszegés, a pénz és hatalomimádát, valamint az anyagiasság.”

Jegyzetek

¹ A nándorfehérvári csata 1456. július 4–22. között zajlott.

² Dr. Walter Leisering (Hrsg.): *Historischer Weltatlas*, Marix Verlag GmbH, Wiesbaden, 2007. 43. oldal.

³ Cey-Bert Róbert Gyula: *A pozsonyi csata*, Püski Kiadó, Budapest, 2013. Dr. Bárdi László és Csámpai Ottó előszavával. A pozsonyi csata szintén több napig tartó küzdelem volt 907. július 3–7. között. Az előcsatározásokat és az üldözést nem számítva.

⁴ *A Magyarok Története* (Tárih-i Üngürüs, Madzsar Tárihi) II. Nagy Szittyá Történelmi Világkongresszus kiadása, 1988. Szerkesztette Geönczeöl Gyula. Mahmúd Terdzsüman 1510-ben született Passauban, és 1575-ben halt meg Prágában. „Holttestét cinkkoporsóban Esztergomba szállították, amely akkor az oszmán birodalomhoz tartozott” – írja róla a kötet mindkét krónikáját törökből lefordító dr. Blaskovics József.

⁵ Az íj készítésének és a csata eseményeinek pontos leírását Katona Sándor *Árpád és Hannibál* című könyvében találtam meg. Hasonmás kiadás. Koronás Kerecsen Kiadó, 2007.

Czirok Ferenc

Egy úr a panteonból

„A Látó, ha terhét felvette vállára,
Viselje mind végig, 's ne nézzen magára.”
(Batsányi János Déli György' Látása)

Az idézet üzenete érvényes, amíg Látók lesznek a földön. Igen, Batsányi Jánosról akarok emlékezni, aki – sokak szerint - egyetlen verssel „beírta” magát irodalmunk csodálatos, felemelő és sokszínű birodalmába. 2013-ban emlékezhettünk (volna) születésének 250. évfordulójára, az idén, 2015-ben van 170 éve, hogy meghalt Linzben, a *Landstrasse 28-ban*. A ház falán, úgy négy-öt méter magasságban nagyméretű márványtábla örökíti meg ma is Batsányi János és felesége, Baumberg Gabriella linzi tartózkodásának emlékét. Juhász László írja Ausztria magyar emlékei (Antológia Kiadó, Lakitelek, 2005.) című könyvében: *Batsányi János 1839-ben, felesége halála után, a Fő térről átköltözött a Landstrasséra, ahol egy csendes kis lakást bérelt. Utolsó éveiben visszavonultan élt, csak Josef Hafner nevű fiatal barátját és anyagi ügyeinek intézőjét, Hafferl linzi kereskedőt fogadta rendszeresen.* (Erdélyi János [1814–1868] író, irodalomtörténész látogatta meg otthonról nyugati tanulmányútjának elején, 1844 májusában, egy évvel a költő és szerkesztő halála előtt. Szobájában, körben a fal mentén – írja Erdélyi – polcokon és a padlón könyvek ezrei sorakoznak, ezért az öreg Batsányi ágyának csak a szoba közepén van helye.) *Napi sétái mellett időnként eljárta a könyvtárba. Nyolcvan évesen is éles tekintetű, karcsú, magas, egyenestartású férfi volt. Rövid betegség után, szenvedés nélkül halt meg 1845. május 12-én.* (Három nappal a 82. születésnapja után.) *Halála pillanatában Josef Hafner volt mellette.* Ez a jóindulatú osztrák fiatalember fogta le szeretett öreg barátjának szemét, és mentette meg később Batsányi munkásságát az írások tartalmától beijedt Hafferl linzi kereskedő kezei közül, aki, miután beleolvasott az írásokba, versekbe, arra kérte Hafnert, „tüntesse el” azokat az esetleges rendőri vizsgálat elől. Hafner huszonhat évig őrizte az értékes és ránézve veszélyes iratanyagot, könyveket, kéziratokat. 1872-ben adta oda Kántz Zsigmond bányafőtanácsosnak, akitől a jegyzőkönyv szerint átvette 1872. június 3-án az Akadémia.

1877 nyarán, tehát 32 év múlva járt Batsányiék sírjánál Thaly Kálmán. A sírhely, meglepetésére, ápolat és rendben tartott benyomást keltett. Vajon ki gondozta évtizedekig a száműzött, rebellis magyar költőnek, tudósnek